

Streszczenie popularnonaukowe

Efektywność środków tymczasowych w sporach międzypaństwowych

Spory międzypaństwowe przed trybunałami międzynarodowymi są z reguły długotrwałe. Czasem, nawet po wieloletnim postępowaniu, końcowe orzeczenie może nie być zadowalające dla żadnej ze stron. Spory coraz częściej dotyczą spraw ważkich, w których nie można długo czekać na końcowe rozstrzygnięcie (dotyczące np. legalności „specjalnej operacji militarnej”, wykonania kary śmierci, działalność przedsiębiorstwa ze szkodą dla środowiska czy domniemanego ludobójstwa). W tym celu trybunały międzynarodowe posiadają prawo nakładania środków tymczasowych, które mają na celu „zamrozić” spór między stronami, aby końcowe orzeczenie było w ogóle wykonywalne.

Głównym celem projektu jest zdefiniowanie, jak określać efektywność takich środków tymczasowych, tj. czy rzeczywiście spełniają one zamierzone cele. Istotność oraz aktualność podejmowanego problemu badawczego wynika ze wzrostu liczby sporów poddawanych do rozstrzygnięcia trybunałom międzynarodowym i wnioskom o środki tymczasowe, które dotyczą coraz to nowych obszarów, jak m.in. zasoby morskie, edukacja czy dostęp konwojów humanitarnych. Kwestia środków tymczasowych pojawiła się w aż ok. 45% spraw rozpoczętych w latach 2010–2019, w porównaniu do ok. 21,5% w latach 1980-1989 i tylko ok. 6,5% w latach 1950-1959.

Zaobserwowana luka badawcza dotyczy braku systemowego podejścia w analizie środków tymczasowych oraz niezdefiniowanie, do tej pory, kryteriów oceny ich efektywności. Struktura projektu zakłada krytyczną analizę literatury przedmiotu, orzecznictwa trybunałów międzynarodowych (Międzynarodowy Trybunał Sprawiedliwości, Międzynarodowy Trybunał Prawa Morza, Stały Trybunał Arbitrażowy, Europejski Trybunał Praw Człowieka oraz Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej) oraz wymianę poglądów z innymi badaczami. Najważniejsze efekty realizacji projektu obejmą przygotowanie rozprawy doktorskiej (na zbliżony temat), publikacje artykułów naukowych oraz udział w międzynarodowych konferencjach naukowych.